

WYROK TRYBUNAŁU (trzecia izba)

30 listopada 2006 r.*

W sprawie C-32/05

mającej za przedmiot skargę o stwierdzenie, na podstawie art. 226 WE, uchybienia zobowiązaniom państwa członkowskiego, wniesioną w dniu 31 stycznia 2005 r.,

Komisja Wspólnot Europejskich, reprezentowana przez S. Pardo Quintillán i J. Hottiaux, działające w charakterze pełnomocników, z adresem do doręczeń w Luksemburgu,

strona skarżąca,

przeciwko

Wielkiemu Księstwu Luksemburga, reprezentowanemu przez S. Schreiner, działającego w charakterze pełnomocnika, wspieranego przez P. Kinscha, adwokata,

strona pozwana,

* Język postępowania: francuski.

TRYBUNAŁ (trzecia izba),

w składzie: A. Rosas, prezes izby, A. Borg Barthet i A. Ó Caoimh (sprawozdawca),
sędziowie,

rzecznik generalny: E. Sharpston,
sekretarz: L. Hewlett, główny administrator,

uwzględniając procedurę pisemną i po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 23 marca
2006 r.,

po zapoznaniu się z opinią rzecznika generalnego na posiedzeniu w dniu 18 maja
2006 r.,

wydaje następujący

Wyrok

- 1 W skardze Komisja Wspólnot Europejskich wnosi do Trybunału o stwierdzenie, że nie ustanawiając przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych niezbędnych w celu zastosowania się do dyrektywy 2000/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2000 r. ustanawiającej ramy wspólnotowego działania w dziedzinie polityki wodnej (Dz.U. L 327 str. 1, zwanej

dalej „dyrektywą”), z wyjątkiem art. 3 ust. 1–3 i 5–7 oraz art. 7 ust. 3, a w każdym razie nie podając rzeczonych przepisów do wiadomości Komisji, Wielkie Księstwo Luksemburga uchybiło zobowiązaniom, które na nim ciążyą na mocy tej dyrektywy.

Ramy prawne

Uregulowania wspólnotowe

- 2 Osiemnasty motyw dyrektywy stanowi:

„Wspólnotowa polityka wodna wymaga przejrzystych, efektywnych i spójnych ram legislacyjnych. Wspólnota powinna określić wspólne zasady oraz ogólne ramy dla działań. Niniejsza dyrektywa powinna stanowić takie ramy i koordynować oraz integrować i, w dłuższej perspektywie, dalej rozwijać ogólne zasady i struktury dla ochrony i zrównoważonego korzystania z wody na terenie Wspólnoty zgodnie z zasadami pomocniczości”.

- 3 Z dwudziestego dziewiątego motywu wynika, że dla osiągnięcia celów określonych w dyrektywie oraz dla ustanowienia odpowiedniego programu działań państwa członkowskie mogą wdrażać stopniowo program w celu bardziej równomiernego rozłożenia kosztów wdrażania.

- 4 Zgodnie z art. 1 dyrektywy jej celem jest ustalenie ram dla ochrony śródlądowych wód powierzchniowych, wód przejściowych, wód przybrzeżnych oraz wód podziemnych.

- 5 Artykuł 2 definiuje czterdzieści jeden pojęć istotnych z punktu widzenia celu dyrektywy. Niektóre spośród nich dotyczą norm jakości wody, których przestrzegania przez państwa członkowskie wymaga dyrektywa, w szczególności w art. 4. Terminy, w których normy te winny zostać spełnione zostały ustalone między innymi w art. 4–6 i art. 8 dyrektywy.

- 6 Artykuł 3 dyrektywy, zatytułowany „Koordynacja uzgodnień administracyjnych w obszarach dorzeczy”, brzmi w sposób następujący:

„1. Państwa członkowskie określą pojedyncze dorzecza leżące na [obszarze] terytorium ich kraju oraz, do celów niniejszej dyrektywy, przydzielą je do określonych obszarów dorzeczy.

2. Państwa członkowskie zapewniają odpowiednie uzgodnienia administracyjne, w tym określenie właściwej władzy, w celu stosowania zasad niniejszej dyrektywy w każdym obszarze dorzecza leżącym na ich terytorium.

3. Państwa członkowskie zapewniają, że dorzecze obejmujące terytorium więcej niż jednego państwa członkowskiego przydzielone jest do międzynarodowego obszaru dorzecza. Na prośbę zaangażowanych państw członkowskich, Komisja działa dla ułatwienia przydzielenia do takich międzynarodowych obszarów dorzecza.

[...]

4. Państwa członkowskie zapewniają, że wymagania niniejszej dyrektywy ukierunkowane na osiągnięcie celów środowiskowych, ustalonych na mocy art. 4, w szczególności wszystkie programy działań, są koordynowane w całym obszarze dorzecza. W przypadku międzynarodowego obszaru dorzecza, zainteresowane państwa członkowskie wspólnie zapewniają taką koordynację i mogą, w tym celu, wykorzystać istniejące struktury wynikające z umów międzynarodowych. Na prośbę zainteresowanych państw członkowskich, Komisja działa dla ułatwienia ustalenia tych programów działań.

[...]

6. Państwa członkowskie mogą wyznaczyć istniejący krajowy lub międzynarodowy organ jako właściwą władzę do celów niniejszej dyrektywy.

7. Państwa członkowskie wyznaczają właściwą władzę w terminie określonym w art. 24

[...]”.

- 7 Artykuł 4 dyrektywy określa cele środowiskowe, które państwa członkowskie są zobowiązane realizować, czyniąc operacyjnymi programy działań określone w planach gospodarowania wodami w dorzeczu dla wód powierzchniowych, wód podziemnych i obszarów chronionych. Co do zasady, państwa członkowskie winny

podejmować konieczne działania w celu zapobiegania pogarszaniu jakości wód, do których odnosi się dyrektywa i obszarów chronionych oraz w celu poprawy ich jakości oraz przywrócenia do poziomu określonego przepisami dyrektywy, w szczególności jej art. 2.

- 8 Zgodnie z art. 4 ust. 1 lit. c) dyrektywy, państwa członkowskie osiągają zgodność ze wszystkimi normami i celami najpóźniej w ciągu 15 lat od dnia wejścia w życie dyrektywy, chyba że ustalono inaczej w prawodawstwie wspólnotowym, w ramach którego zostały ustalone poszczególne obszary chronione.
- 9 Odnosząc się do wód wykorzystywanych do poboru wody do spożycia, art. 7 dyrektywy stanowi:

„1. Państwa członkowskie wyznaczają w każdym obszarze dorzecza:

- wszystkie części wód wykorzystywane do poboru wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, dostarczające średnio więcej niż 10 m³ na dobę lub służące więcej niż 50 osobom, oraz
- części wód, które przewidywane [przeznaczone] są do takich celów w przyszłości.

Państwa członkowskie monitorują, zgodnie z załącznikiem V, te części wód, które zgodnie z załącznikiem V dostarczają średnio powyżej 100 m³ wody do spożycia na dobę.

2. Dla każdej części wód wyznaczonej na mocy ust. 1, poza osiągnięciem celów art. 4, zgodnie z wymogami niniejszej dyrektywy dla części wód powierzchniowych, w tym norm jakości ustalonych na poziomie wspólnotowym na mocy art. 16, państwa członkowskie zapewniają, że w ramach stosowanego systemu uzdatniania wody oraz zgodnie z prawodawstwem wspólnotowym uzdatnione wody będą spełniały wymogi dyrektywy 80/778/EWG zmienionej dyrektywą 98/83/WE [Rady, z dnia 15 lipca 1980 r. sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz.U. L 229, str. 11)] zmienioną dyrektywą 98/83/WE [Rady z dnia 3 listopada 1998 r. (Dz.U. L 330, str. 32)].

3. Państwa członkowskie zapewniają konieczną ochronę części wód wyznaczonych w celu uniknięcia pogorszenia ich jakości, dla zredukowania poziomu uzdatniania wymaganego przy produkcji wody do spożycia. Państwa członkowskie mogą ustalić strefy ochronne dla tych części wód”.

10 Zgodnie z art. 14 dyrektywy:

„1. Państwa członkowskie zachęcają wszystkie zainteresowane strony do aktywnego udziału we wdrażaniu niniejszej dyrektywy, w szczególności w opracowywaniu, przeglądzie i uaktualnianiu planów gospodarowania wodami w dorzeczach. Państwa członkowskie zapewniają, że dla każdego obszaru dorzecza opublikują i udostępnią do zgłaszania uwag społeczeństwu, w tym użytkownikom:

- a) harmonogram i program prac dla tworzenia planu, w tym oświadczenie o konsultacjach do przeprowadzenia, co najmniej trzy lata przed rozpoczęciem okresu, do którego plan się odnosi;

- b) tymczasowy przegląd istotnych zagadnień gospodarki wodnej określonych [w danym] dorzeczu, co najmniej dwa lata przed rozpoczęciem okresu, do którego plan się odnosi;
- c) kopie projektu planu gospodarowania wodami w dorzeczu, co najmniej rok przed rozpoczęciem okresu, którego plan dotyczy.

Na wniosek udostępniane są dokumenty źródłowe i informacje wykorzystane do opracowania projektu planu gospodarowania wodami w dorzeczu.

2. Państwa członkowskie przeznaczają co najmniej 6 miesięcy na składanie pisemnych uwag do tych dokumentów w celu zapewnienia aktywnego udziału i konsultacji.

3. Ustępy 1 i 2 są stosowane jednakowo do uaktualnionych planów gospodarowania wodami w dorzeczach”.

11 Artykuł 24 dyrektywy stanowi:

„1. Państwa członkowskie wprowadzą w życie przepisy ustawowe, wykonawcze i administracyjne niezbędne do wykonania niniejszej dyrektywy najpóźniej do dnia 22 grudnia 2003 r. i niezwłocznie powiadomią o tym Komisję.

[...]

2. Państwa członkowskie prześlą Komisji teksty podstawowych przepisów prawa krajowego, przyjętych w dziedzinie objętej niniejszą dyrektywą. Komisja poinformuje o tym pozostałe państwa członkowskie”.

Uregulowania krajowe

- ¹² Ustawa z dnia 29 lipca 1993 r. w sprawie ochrony i gospodarki wodnej (Mém. A 1993. str. 1302, zwana dalej „ustawą z 1993 r.”) obejmuje swym zakresem wody powierzchniowe i podziemne, publiczne i prywatne.
- ¹³ Zgodnie z art. 2 ustawy z 1993 r. zatytułowanego „Podstawowe zasady”:

„1. Przepisy niniejszej ustawy mają na celu walkę z zanieczyszczeniem wód i poprawę ich stanu w celu spełnienia wymagań, w szczególności dotyczących:

- zdrowia ludzi i zwierząt, jak i równowagi ekologicznej;
- biocenozy przyjmującego środowiska wodnego, a w szczególności ryb;
- zaopatrzenia w wodę do spożycia i użytkowaną w celach przemysłowych;
- ochrony wód;

- kąpielisk, sportów wodnych i innych rodzajów rekreacji;

- ochrony krajobrazu i terenów chronionych;

- rolnictwa, przemysłu, transportu i wszelkich innych dziedzin działalności człowieka wykonywanej w interesie publicznym.

2. Obowiązkiem każdego kto korzysta z wód objętych niniejszą ustawą jest zapobieganie i zmniejszanie, w najwyższym możliwym stopniu, zanieczyszczeniom wód poprzez zachowanie należytej staranności stosowanie do okoliczności”.

- 14 Artykuł 3 tej ustawy formułuje dwanaście definicji pojęć, którymi posługuje się ustawa.
- 15 Artykuły 18 i 19 ustawy z 1993 r., dotyczące wyboru, tworzenia i gospodarki obszarami ochrony wód, zostały sformułowane w sposób następujący:

„18. Obszary ochrony wód

1. W celu zapewnienia jakości wód przeznaczonych do spożycia przez człowieka, tereny położone w otoczeniu punktów poboru wody mogą zostać oznaczone jako obszary ochrony, podzielone na bezpośrednie obszary ochrony, bliskie obszary ochrony i oddalone obszary ochrony.

Ten środek wykonawczy winien odpowiadać krajowemu planowi gospodarki wodnej przewidzianemu w art. 6 niniejszej ustawy.

2. Tereny położone na bezpośrednim obszarze ochrony są przedmiotem nieograniczonego prawa własności.

Mogą one podlegać wywłaszczeniu zgodnie z przepisami szczególnymi i w sposób przewidziany ustawą z dnia 15 marca 1979 r. o wywłaszczeniu na cele użyteczności publicznej.

3. Na bliskich obszarach ochrony wszelka działalność, urządzenia oraz magazyny mogące powodować bezpośrednie lub pośredni zagrożenie dla jakości wód może zostać zakazana, ograniczona lub poddana obowiązkowi uzyskania specjalnego zezwolenia.

4. Na oddalonych obszarach ochrony działalność, urządzenia i magazyny ujęte w ust. 3 mogą podlegać ograniczeniom.

19. Szczegółowe zasady tworzenia i gospodarowania obszarami ochrony wód:

1. Obszary ochrony wód są tworzone z inicjatywy ministra za zgodą rady ministrów.

2. Minister zarządza sporządzenie dokumentów, w których skład wchodzi:

- notatka określająca obiekt, motywy i zakres działania;
- sprawozdanie geologiczne stwierdzające w szczególności dynamiki procesów hydrologicznych pomiędzy obszarami infiltracji a przeznaczonymi do ochrony punktami poboru wody;
- wykaz gmin włączonych, w całości lub częściowo, do obszaru ochrony, wraz z odpowiadającym każdej gminie podziałem katastralnym;
- mapę topograficzną terenu i plan katastralny z oznaczeniem granic obszaru ochrony;
- plan zagospodarowania określający:
 - a) opłaty ponoszone przez właścicieli i posiadaczy gruntów,
 - b) służebności mające zastosowanie do obszaru ochrony,
 - c) w razie potrzeby dostosowania i prace odpowiadające przeznaczeniu obszaru ochrony.

3. Minister kieruje zgromadzone dokumenty w celu przeprowadzenia konsultacji publicznej do właściwych miejscowo przewodniczących okręgów administracyjnych.

Przewodniczący okręgu administracyjnego zarządza trzydziestodniowe udostępnienie dokumentów do publicznego wglądu w siedzibie gminy. Informacja o udostępnieniu jest ogłaszana na terenie gminy w drodze obwieszczenia, w sposób zwyczajowo przyjęty, wraz z wezwaniem do zapoznania się z dokumentami.

W terminie przewidzianym w poprzednim akapicie wszelkie sprzeciwy wobec projektu winny być przedstawione zgromadzeniu przewodniczących rad gmin i radnym, którzy przedstawiają swe stanowisko w sprawie radzie samorządowej w celu wydania opinii. Dokumenty wraz ze sprzeciwami i opinią rady samorządowej są przekazywane w terminie miesiąca od upływu terminu ogłoszenia przewodniczącemu okręgu administracyjnego, który ze swymi uwagami przekazuje je ministrowi.

4. Określenie obszarów ochrony wód następuje w drodze rozporządzenia Wielkiego Księcia, po wysłuchaniu opinii Rady Państwa.

5. Rozporządzenie Wielkiego Księcia, określając obszarem ochrony wód pewną część terytorium, może nałożyć na właścicieli lub posiadaczy nieruchomości opłaty i obciążać służebnościami dotyczącymi w szczególności:

— korzystania z wody,

— ograniczenia stosowania zanieczyszczających środków ochrony roślin i nawozów;

— zakazu zmiany przeznaczenia gruntów.

Skutki określenia terenu obszarem ochrony wód odnoszą się do danego terenu bez względu na osobę właściciela czy posiadacza”.

Postępowanie poprzedzające wniesienie skargi

- 16 Oceniając, że nie dokonano transpozycji dyrektywy do prawa luksemburskiego w wyznaczonym terminie, Komisja wszczęła postępowanie w przedmiocie uchybienia zobowiązaniom państwa członkowskiego przewidziane w art. 226 akapit pierwszy WE. Po wezwaniu w dniu 26 stycznia 2004 r. Wielkiego Księstwa Luksemburga do przedstawienia uwag zgodnie z art. 226 WE, Komisja, w dniu 9 lipca 2004 r., wydała uzasadnioną opinię, wzywając to państwo członkowskie do podjęcia koniecznych kroków w celu dostosowania się do niej w terminie dwóch miesięcy od chwili jej doręczenia.
- 17 W odpowiedzi na uzasadnioną opinię z dnia 27 września 2004 r., w celu wyjaśnienia opóźnienia w transpozycji dyrektywy władze luksemburskie wskazały rozmaite powody, w tym niejasność niektórych pojęć, którymi posługuje się dyrektywa oraz decyzję rządu luksemburskiego, by korzystając ze wspomnianej transpozycji dokonać całościowej zmiany obowiązujących przepisów krajowych. Niemniej jednak, przywołane władze sprecyzowały, że opóźnienie w formalnej transpozycji dyrektywy nie stanowi w żaden sposób przeszkody w dochowaniu rozmaitych terminów ustanowionych dyrektywą.
- 18 Uznawszy tę odpowiedź za niezadowalającą, Komisja postanowiła wnieść niniejszą skargę.

W przedmiocie skargi

W przedmiocie zarzutu dotyczącego niepodania do wiadomości przepisów, za pomocą których dokonano transpozycji

Argumentacja stron

- 19 Komisja przypomina, że zgodnie z art. 24 dyrektywy, państwa członkowskie wprowadzają w życie przepisy ustawowe, wykonawcze i administracyjne niezbędne do jej wykonania najpóźniej do dnia 22 grudnia 2003 r. i niezwłocznie powiadomią o tym Komisję. W skardze podnosi ona, że władze luksemburskie nie poinformowały o wydanych przepisach.
- 20 Komisja, biorąc pod uwagę informacje dostarczone przez rząd luksemburski w odpowiedzi na skargę, dotyczące skierowanego do niej przez stałe przedstawicielstwo Luksemburga przy Unii Europejskiej pisma z dnia 24 sierpnia 2004 r. (zwanego dalej „pismem z dnia 24 sierpnia 2004 r.”) w sprawie stosowania art. 3 dyrektywy przyznaje w replice, iż z powodu braku koordynacji w ramach jej służb nie zapoznała się z tym pismem. Niemniej jednak, choć Komisja przyznaje, iż wymagane na podstawie art. 3 powiadomienie zostało dokonane, utrzymuje ona, że miało ono miejsce po upływie terminu określonego tym art. 3 ust. 8, czyli po dniu 22 czerwca 2004 r., a ponadto po wystosowaniu uzasadnionej opinii.
- 21 Co do ustawy z 1993 r., która zdaniem Wielkiego Księstwa Luksemburga przyznaje władzom tego państwa członkowskiego uprawnienia wystarczające do realizacji celów operacyjnych przewidzianych dyrektywą, a o której Komisja została poinformowana po raz pierwszy w odpowiedzi na skargę, podkreśla ona, że przed

tym faktem nie miała ona żadnej wiedzy na temat obowiązywania powyższej ustawy ani o jej treści. W związku z tym twierdzi ona, że Wielkie Księstwo Luksemburga nie podało jej do wiadomości przepisów wydanych w celu zastosowania się do dyrektywy w przepisany terminie.

Ocena Trybunału

- 22 W myśl utrwalonego orzecznictwa, istnienie uchybienia należy oceniać w zależności od sytuacji państwa członkowskiego w chwili upływu terminu wyznaczonego w uzasadnionej opinii, późniejsze zmiany sytuacji nie mogą być brane pod uwagę przez Trybunał (zob. w szczególności wyroki z dnia 14 września 2004 r. w sprawie C-168/03 Komisja przeciwko Hiszpanii, Rec. p. I-8227, pkt 24 i z dnia 12 stycznia 2006 r. w sprawie C-118/05 Komisja przeciwko Portugalii, Zb.Orz. str. I-11, pkt 7).
- 23 W niniejszym przypadku należy na wstępie wskazać, że pismo z dnia 24 sierpnia 2004 r. zostało wystosowane przed upływem dwumiesięcznego terminu przewidzianego w uzasadnionej opinii z dnia 9 lipca 2004 r. O ile prawdą jest, jak zauważa Komisja, że władze luksemburskie nie uczyniły żadnego odwołania do rzeczonoego pisma w trakcie postępowania poprzedzającego wniesienie skargi, o tyle stwierdzić należy, że powiadomienie o przepisach wydanych w celu transpozycji art. 3 dyrektywy miało miejsce przed upływem przywołanego terminu.
- 24 W tych okolicznościach należy stwierdzić, że pierwszy zarzut Komisji, w zakresie w jakim dotyczy podania do jej wiadomości przepisów, za pomocą których dokonano transpozycji dyrektywy, jest bezzasadny.

25 Poza tym, co do podania do wiadomości Komisji innych przepisów wydanych przez Wielkie Księstwo Luksemburga w celu transpozycji dyrektywy pozostaje stwierdzić, że to państwo członkowskie przekazało po raz pierwszy egzemplarz ustawy z 1993 r. w odpowiedzi na skargę, podnosząc, że ustawa ta dokonuje właściwej transpozycji dyrektywy. Bez potrzeby badania na obecnym etapie, czy ustawa ta rzeczywiście dokonuje odpowiedniej transpozycji dyrektywy, co jest przedmiotem drugiego zarzutu Komisji, należy stwierdzić, że zgodnie z orzecznictwem Trybunału przywołanym w pkt 22 niniejszego wyroku argument obrony powołany tak późno nie ma znaczenia dla stwierdzenia zasadności zarzutu braku podania do wiadomości Komisji wymaganych informacji w terminie określonym w uzasadnionej opinii.

26 Wreszcie, odnosząc się do przepisów wydanych w celu transpozycji art. 7 ust. 3 dyrektywy, Komisja uznała w replice, że art. 18 i 19 ustawy z 1993 r. można uznać za właściwą transpozycję tego przepisu. Niemniej jednak z uwagi na fakt, że ustawa ta została podana do wiadomości Komisji po raz pierwszy w załączniku do odpowiedzi na skargę, należy z powodów przytoczonych w punkcie poprzednim niniejszego wyroku uznać za zasadny zarzut powołany przez Komisję, odnoszący się do podania jej do wiadomości przepisów wydanych w celu transpozycji art. 7 ust. 3 dyrektywy.

27 Mając na względzie ogół przytoczonych uwag należy stwierdzić, że nie podając do wiadomości Komisji przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych wdrażających dyrektywę 2000/60, z wyjątkiem art. 3 tej dyrektywy, Wielkie Księstwo Luksemburga uchybiło zobowiązaniom, które na nim ciążyą na mocy art. 24 tej dyrektywy.

W przedmiocie zarzutu drugiego dotyczącego nieustanowienia przepisów niezbędnych w celu transpozycji dyrektywy

Argumentacja stron

- 28 Komisja podnosi, że dyrektywa wymaga od państw członkowskich ustanowienia przepisów ogólnych i szczególnych dokonujących transpozycji, w celu uzgodnienia krajowych systemów prawnych z celami ustalonymi dyrektywą. Nakłada ona na państwa członkowskie obowiązek wydania przepisów ramowych w dziedzinie wód najpóźniej do dnia 22 grudnia 2003 r., jak i podjęcia konkretnych działań przed tą samą datą bądź rozłożonych w czasie. W opinii Komisji, opracowanie przepisów krajowych stanowiących ogólne ramy jest najistotniejszym etapem transpozycji, ponieważ dotyczy określenia podstawowych zobowiązań państw członkowskich i ustanowienie podstawy prawnej do wydania przepisów szczególnych.
- 29 Komisja podnosi ponadto, że przepisy ustawy z 1993 r. nie zapewniają pełnej transpozycji dyrektywy.
- 30 Rząd luksemburski uważa, że dyrektywa nie wymaga wydania przepisów dokonujących transpozycji w celu uzgodnienia luksemburskiego porządku prawnego z celami ustalonymi dyrektywą. Po pierwsze, dyrektywa kładzie nacisk na podjęcie konkretnych działań bardziej niż na formalną harmonizację prawa krajowego i wspólnotowego. Nie dotyczyło to bowiem dyrektywy harmonizującej ustawodawstwo, a jedynie dyrektywy wymagającej stworzenia ram dla polityki wspólnotowej w dziedzinie wód.

- 31 Wymieniony rząd podkreśla jednocześnie, że każdy z obowiązków powierzonych władzom państw członkowskich został przewidziany do realizacji w terminie od 2006 do 2015 r., aby cele wytyczone w ten sposób mogły zostać osiągnięte w określonym dyrektywą terminie. Co więcej rząd ten ocenia, że ustawodawstwo luksemburskie, w szczególności ustawa z 1993 r., dostarcza władzom krajowym cały arsenał środków, które mogą okazać się wystarczające w celu osiągnięcia celów dyrektywy.

Ocena Trybunału

— W przedmiocie obowiązku wydania przepisów ramowych w celu transpozycji dyrektywy

- 32 Odnosząc się w pierwszej kolejności do wątpliwości, czy dyrektywa nakłada na państwa członkowskie obowiązek wydania przepisów ramowych w celu transpozycji do ich prawa krajowego zobowiązań wynikających z dyrektywy, należy przypomnieć, że każde państwo będące adresatem dyrektywy ma obowiązek przedsięwzięcia w ramach swego porządku prawnego wszelkich koniecznych działań w celu zapewnienia nieograniczonej skuteczności dyrektywy, zgodnie z celem jaki ona realizuje (zob. w szczególności wyroki z dnia 7 maja 2002 r. w sprawie C-478/99 Komisja przeciwko Szwecji, Rec. str. I-4147, pkt 15 i z dnia 26 czerwca 2003 r. w sprawie C-233/00 w sprawie Komisja przeciwko Francji, Rec. str. I-6625, pkt 75).
- 33 Należy sprecyzować, że druga część drugiego zarzutu Komisji nie tyle dotyczy wątpliwości, czy Wielkie Księstwo Luksemburga ma obowiązek przedsięwziąć wszelkie niezbędne działania w celu zapewnienia pełnej skuteczności dyrektywy, czego państwo to nie kwestionuje, ale wątpliwości, czy wymienione państwo członkowskie jest zobowiązane do podjęcia jakiś konkretnych kroków, mianowicie wydania przepisów ramowych, w celu zapewnienia pełnej skuteczności dyrektywy i poszanowania zobowiązań, które dyrektywa na nie nakłada.

34 Zgodnie z brzmieniem art. 249 akapit trzeci WE, dyrektywa wiąże każde państwo członkowskie, do którego jest kierowana, w odniesieniu do rezultatu, który ma być osiągnięty, pozostawia jednak organom krajowym swobodę wyboru co do formy i środków. Z przepisu tego wynika, że transpozycja dyrektywy do porządku wewnętrznego nie oznacza konieczności podjęcia czynności legislacyjnych w każdym państwie członkowskim. Trybunał orzekł uprzednio, że formalne powtórzenie zaleceń dyrektywy w postaci wyraźnego, szczególnego przepisu prawnego nie jest zawsze wymagane, jeżeli do wykonania dyrektywy może, stosownie do jej treści, wystarczyć ogólny kontekst prawny. W szczególności, istnienie zasad ogólnych prawa konstytucyjnego lub administracyjnego może uczynić transpozycję w drodze wydania szczególnych przepisów ustawowych lub wykonawczych zbędną, pod warunkiem jednak, że zasady te rzeczywiście gwarantują pełne stosowanie dyrektywy przez administrację krajową, oraz że w przypadku gdy, sporny przepis dyrektywy nadaje prawa jednostkom, sytuacja prawna wynikająca z tych zasad jest wystarczająco precyzyjna i jasna, by podmioty prawa były w stanie zapoznać się z całością swych uprawnień, a w razie potrzeby powołać się na nie przed sądami krajowymi (zob. w szczególności wyroki z dnia 23 maja 1985 r. w sprawie C-29/84 Komisja przeciwko Niemcom, Rec. str. 1661, pkt 22 i 23 z dnia 9 września 1999 r. w sprawie C-217/97 Komisja przeciwko Niemcom, Rec. str. I-5087, pkt 31 i 32 oraz ww. wyrok z dnia 26 czerwca 2003 r. w sprawie Komisja przeciwko Francji, pkt 76).

35 Trybunał orzekł jednocześnie, że przepis, który dotyczy jedynie stosunków pomiędzy państwami członkowskimi a Komisją nie musi być co do zasady przedmiotem transpozycji. Niemniej jednak, biorąc pod uwagę, że państwa członkowskie mają obowiązek zapewnienia pełnego przestrzegania prawa wspólnotowego, Komisja jest uprawniona do wykazania, że przestrzeganie przepisu dyrektywy, który reguluje te stosunki wymaga wydania szczególnych przepisów dokonujących jej transpozycji do krajowego porządku prawnego (zob. podobnie wyroki z dnia 24 czerwca 2003 r. w sprawie C-72/02 Komisja przeciwko Portugalii, Rec. str. I-6597, pkt 19 i 20 i z dnia 20 listopada 2003 r. w sprawie C-296/01 Komisja przeciwko Francji, Rec. str. I-13909, pkt 92).

- 36 W konsekwencji, w zależności od konkretnego przypadku należy określić charakter zawartego w dyrektywie przepisu, którego dotyczy skarga na uchybienie, aby oszacować zakres obowiązku transpozycji spoczywający na państwach członkowskich.
- 37 Wspólnotowa praktyka legislacyjna świadczy o tym, iż mogą istnieć znaczne różnice co do rodzaju zobowiązań nakładanych przez dyrektywy na państwa członkowskie, a tym samym co do skutków, jakie mają zostać osiągnięte (wyrok z dnia 18 czerwca 2002 r. w sprawie C-60/01 Komisja przeciwko Francji, Rec. str. I-5679, pkt 25).
- 38 Niektóre dyrektywy wymagają bowiem, by zostały wydane przepisy krajowe oraz by ich przestrzeganie było poddane kontroli sądowej lub administracyjnej (zob. w tym względzie wyroki z dnia 6 listopada 1989 r. w sprawie C-360/88 Komisja przeciwko Belgii, Rec. str. 3803 i z dnia 6 grudnia 1989 r. w sprawie C-329/88 Komisja przeciwko Grecji, Rec. str. 4159, oraz ww. wyrok z dnia 18 czerwca 2002 r. w sprawie Komisja przeciwko Francji, pkt 26).
- 39 Inne dyrektywy zobowiązują państwa członkowskie do podjęcia kroków niezbędnych w celu zapewnienia, że niektóre cele niewymierne i sformułowane w sposób ogólny zostaną osiągnięte, pozostawiając państwom członkowskim pewien zakres swobodnego uznania co do charakteru podejmowanych działań (zob. w tym względzie wyrok z dnia 9 listopada 1999 r. w sprawie C-365/97 Komisja przeciwko Włochom, zwany „San Rocco”, Rec. str. I-7773, pkt 67 i 68 i ww. wyrok z dnia 18 czerwca 2002 r. w sprawie Komisja przeciwko Francji, pkt 27).
- 40 Inne dyrektywy wymagają z kolei od państw członkowskich, aby bardzo precyzyjne i konkretne skutki zostały osiągnięte po upływie pewnego terminu (zob. w tym

względnie wyroki z dnia 14 lipca 1993 r. w sprawie C-56/90 Komisja przeciwko Zjednoczonemu Królestwu, Rec. str. I-4109, pkt 42–44, z dnia 19 marca 2002 r. w sprawie C-268/00 Komisja przeciwko Niderlandom, Rec. str. I-2995, pkt 12–14 i ww. wyrok z dnia 18 czerwca 2002 r. w sprawie Komisja przeciwko Francji, pkt 28).

41 W odniesieniu do niniejszej skargi należy przypomnieć, że dyrektywa 2000/60 jest dyrektywą ramową wydaną na podstawie art. 175 ust. WE. Ustanawia ona wspólne zasady i ogólne ramy działania na rzecz ochrony wód i zapewnia koordynację, integrację jak i, długoterminowo, rozwój zasad ogólnych i struktur pozwalających na ochronę i zrównoważone korzystanie z wód w ramach Wspólnoty Europejskiej. Wspólne zasady i ogólne ramy działania, które ustanawia dyrektywa, mają być opracowane w następnej kolejności przez państwa członkowskie, które wydają zespół przepisów szczególnych w terminie przewidzianym w dyrektywie. Dyrektywa ta nie zmierza jednak do całkowitej harmonizacji uregulowań w państwach członkowskich w dziedzinie wód.

42 Z analizy tej dyrektywy wynika, że zawiera ona przepisy o różnym charakterze, nakładające obowiązki na państwa członkowskie (zob. tytułem przykładu art. 4 zobowiązujący państwa członkowskie do wdrożenia działań koniecznych w celu zapobiegania pogarszaniu jakości wód powierzchniowych i podziemnych), na państwa członkowskie względem Komisji i Wspólnoty (zob. tytułem przykładu art. 24 ust. 2 dotyczący obowiązku powiadomienia o przepisach dokonujących transpozycji) oraz na same instytucje (zob. np. art. 16 i 17 dyrektywy wzywające instytucje wspólnotowe do wydania przepisów wspólnotowych w dziedzinie zanieczyszczenia wód i wód podziemnych).

43 Z ogólnej analizy dyrektywy wynika, że większość jej przepisów należy do rodzaju przepisów przedstawionych w pkt 39 niniejszego wyroku, mianowicie zobowiązu-

jących państwa członkowskie do podjęcia koniecznych kroków w celu zagwarantowania, że niektóre cele, niekiedy sformułowane w sposób ogólny, zostaną osiągnięte, pozostawiając tym państwom pewien zakres swobodnego uznania co do charakteru podejmowanych działań.

44 Dyrektywa ta zawiera również przepisy takie jak art. 1, który wyraża po prostu różne cele, do osiągnięcia których zmierza dyrektywa, i które, jak to przyznała Komisja na rozprawie, nie wymagają transpozycji.

45 W odpowiedzi na pytanie postawione w trakcie rozprawy, zmierzające do ustalenia, na których konkretnie przepisach dyrektywy opiera się obowiązek wydania przepisów ramowych, aby spełnić wymogi dyrektywy, Komisja odwołała się do art. 1 i art. 2 dyrektywy wyrażających cele, do realizacji których zmierza i definicji, którymi się posługuje, nie precyzując w jaki sposób przepisy te wymagają wydania tego rodzaju regulacji ani dlaczego wydanie tych przepisów jest konieczne, aby umożliwić państwom członkowskim realizację celów określonych dyrektywą w przepisany terminie.

46 Niemniej jednak, z tych przepisów dyrektywy ani z żadnych innych nie wynika, że państwa członkowskie są zobowiązane do wydania przepisów ramowych w celu dokonania prawidłowej transpozycji dyrektywy.

47 Wprawdzie zgodnie z tym co przyznał w trakcie rozprawy rząd luksemburski, wydanie przepisów ramowych może być właściwym sposobem, a nawet prostszym, dokonania transpozycji dyrektywy, ponieważ może dać właściwym władzom w jednolitym tekście jednoznaczne podstawy prawne do podjęcia różnych

przewidzianych dyrektywą działań w dziedzinie obejmującej wody, których to termin wdrożenia jest rozłożony w czasie. Wydanie tego rodzaju przepisów ramowych może zarazem ułatwić pracę Komisji, która dba, by zobowiązania spoczywające na mocy tej dyrektywy na państwach członkowskich były przestrzegane.

48 Niemniej jednak, wydanie przepisów ramowych nie stanowi jedynego sposobu zapewnienia przez państwa członkowskie pełnego wykonania dyrektywy i stworzenia wyraźnego i zorganizowanego systemu zmierzającego do przestrzegania celów realizowanych dyrektywą.

49 Jeśli intencją prawodawcy wspólnotowego było nałożenie na państwa członkowskie obowiązku wydania w wewnętrznym porządku prawnym przepisów ramowych w celu transpozycji dyrektywy, mógł on również wprowadzić tego rodzaju przepis do tekstu dyrektywy. Czego nie uczynił.

50 W każdym razie sam fakt, że w trakcie postępowania przed Trybunałem Komisja uznała, iż Wielkie Księstwo Luksemburga dokonało prawidłowej transpozycji pewnych przepisów dyrektywy, w szczególności przepisów art. 3, jak również art. 7 ust. 1 i 3, oraz przyznała, iż transpozycja art. 1 nie była konieczna wskazuje, że przepisy ramowe nie były niezbędne w celu wykonania zobowiązań przewidzianych tą dyrektywą.

51 Z uwagi na fakt, że na Komisji spoczywa ciężar wykazania rzekomego naruszenia, poprzez dostarczenie Trybunałowi niezbędnych dowodów w celu stwierdzenia istnienia uchybienia, bez możliwości oparcia się na jakimkolwiek domniemaniu (zob. w szczególności wyroki z dnia 25 maja 1982 r. w sprawie C-96/81 Komisja przeciwko Niderlandom, Rec. str. 1791, pkt 6, z dnia 26 czerwca 2003 r. w sprawie C-404/00 Komisja przeciwko Hiszpanii, Rec. str. I-6695, pkt 26, z dnia 6 listopada 2003 r. w sprawie C-434/01 Komisja przeciwko Zjednoczonemu Królestwu, Rec.

str. I-13239, pkt 21, oraz z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie C-194/01 Komisja przeciwko Austrii, Rec. str. I-4579, pkt 34), a Komisja nie wykazała w niniejszym przypadku ani istnienia przepisów dyrektywy zobowiązujących państwa członkowskie do wydania przepisów ramowych, ani też niezbędnego charakteru tego rodzaju działania dla zagwarantowania skutku, do osiągnięcia którego zmierza dyrektywa, należy stwierdzić, że pierwsza część drugiego zarzutu jest bezzasadna.

— W przedmiocie transpozycji dyrektywy ustawą z 1993 r.

- 52 W odpowiedzi na argumenty przedstawione przez rząd luksemburski po raz pierwszy w odpowiedzi na skargę, Komisja tytułem uzupełnienia podnosi, że ustawa z 1993 r. nie dokonuje prawidłowej transpozycji dyrektywy.
- 53 W tym względzie należy podkreślić, że w uzasadnionej opinii, jak i w skardze wniesionej do Trybunału, w której Komisja zarzuca Wielkiemu Księstwu Luksemburga niewydanie żadnych przepisów niezbędnych do dokonania transpozycji tej dyrektywy, Komisja nie usiłowała wykazać, dlaczego obowiązujące prawo luksemburskie pozostaje w sprzeczności z dyrektywą. Dopiero w replice instytucja ta podnosi, że ustawa z 1993 r. nie dokonuje odpowiedniej transpozycji tej dyrektywy.
- 54 Niemniej jednak, ów brak precyzji w skardze wynika z zachowania władz luksemburskich, które w trakcie postępowania poprzedzającego wniesienie skargi nie odnosiły się do ustawy z 1993 r. jako dokonującej wystarczającej transpozycji dyrektywy i dawały do zrozumienia, że przepisy niezbędne w celu dokonania transpozycji dyrektywy mają właśnie zostać wydane.

- 55 Rząd luksemburski po raz pierwszy powołał zgodność ustawy z 1993 r. z dyrektywą w odpowiedzi na skargę. Komisja w ten sam sposób przedstawiła w replice argumenty wykazujące, że transpozycja, na którą powołuje się Wielkie Księstwo Luksemburga jest w każdym razie niepoprawna i niepełna w odniesieniu do pewnych przepisów dyrektywy, aby uwzględnić informacje przekazane po terminie przez rząd luksemburski w odpowiedzi na skargę.
- 56 Trybunał orzekł uprzednio w podobnych okolicznościach, że jeżeli postępowanie poprzedzające wniesienie skargi osiągnęło swój cel, jakim jest ochrona praw zainteresowanego państwa członkowskiego, rzeczony państwo członkowskie, które nie wskazało Komisji w trakcie postępowania poprzedzającego wniesienie skarg, że dyrektywa winna być traktowana jako transponowana na grunt obowiązującego prawa wewnętrznego, nie może czynić Komisji zarzutu, iż rozszerzyła lub zmodyfikowała ona przedmiot skargi określony w ramach rzeczowego postępowania poprzedzającego wniesienie skargi. Zdaniem Trybunału Komisja, przedstawivszy państwu członkowskiemu zarzut całkowitego braku transpozycji danej dyrektywy, może sprecyzować w replice, że transpozycja wskazana przez to państwo członkowskie po raz pierwszy w odpowiedzi na skargę jest, w każdym razie, nieprawidłowa lub niezupełna w odniesieniu do niektórych przepisów tej dyrektywy. Zarzut taki mieści się bowiem w oczywisty sposób w zarzucie całkowitego braku transpozycji i ma w stosunku do niego charakter subsydiarny (wyrok z dnia 16 czerwca 2005 r. w sprawie C-456/03 Komisja przeciwko Włochom, Zb.Orz. str. I-5335, pkt 23–42, a zwłaszcza pkt 40).
- 57 W replice Komisja podniosła, że Wielkie Księstwo Luksemburga nie dokonało transpozycji art. 1, 2 i 3 ust. 4, art. 7 ust. 1 i 2 oraz art. 14 dyrektywy.
- 58 W trakcie rozprawy Komisja cofnęła zarzut dotyczący art. 7 ust. 1. Poza tym, jak to wynika z pkt 44 niniejszego wyroku, Komisja uznała, iż transpozycja art. 1 dyrektywy nie jest konieczna, wobec czego należy uznać zarzut ten za cofnięty.

- 59 Komisja podniosła jednocześnie w trakcie rozprawy, że Wielkie Księstwo Luksemburga nie dokonało transpozycji art. 4, 8–11, 13 w związku z załącznikiem VI i art. 24 dyrektywy.
- 60 Niemniej jednak, zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Trybunału, zgodnie z którym państwo członkowskie winno mieć możliwość skutecznego powołania wobec zarzutów sformułowanych przez Komisję dowodów na swą obronę (zob. w szczególności wyroki z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie C-117/02 Komisja przeciwko Portugalii, Rec. str. I-5517, pkt 53 i ww. wyrok z dnia 16 czerwca 2005 r. w sprawie Komisja przeciwko Włochom, pkt 36), należy ograniczyć zakres drugiej części drugiego zarzutu Komisji do przepisów dyrektywy, które Komisja przedstawiła w replice, i z których dotąd nie zrezygnowała (mianowicie art. 2 i 3 ust. 4, art. 7 ust. 2 i art. 14 dyrektywy), ponieważ Wielkie Księstwo Luksemburga nie miało w odniesieniu do innych przepisów dyrektywy powołanych przez Komisję po raz pierwszy w trakcie rozprawy możliwości skutecznego podniesienia dowodów na swoją obronę.
- 61 Odnosząc się w pierwszej kolejności do art. 2 dyrektywy, Komisja uważa, że definicje w nim zawarte nie były przedmiotem transpozycji do prawa krajowego. Ustawa z 1993 r. definiuje jedynie takie pojęcia, jak „zrzuty”, „zanieczyszczenie” i „wody podziemne”. Komisja odnosi się szczególnie do pojęć takich jak „dorzecze”, „dobry potencjał ekologiczny” i „dobry stan chemiczny”, które mimo faktu, iż figurują w art. 2 dyrektywy, nie występują w ustawie z 1993 r.
- 62 Rząd luksemburski nie twierdzi, że ustawa ta zawiera wszystkie definicje wymienione w art. 2, ale utrzymuje, iż definicje te są istotne tylko dla określenia treści obowiązków, które dyrektywa ta nakłada na państwa członkowskie. Uważa on, że definicje te nie wymagają same w sobie transpozycji.

- 63 Artykuł 2 dyrektywy w związku z, dla przykładu, jej art. 4 nakłada na państwa członkowskie szczegółowe obowiązki do wykonania w określonym terminie, w celu zapobieżenia dalszemu pogarszaniu jakości wszystkich części wód powierzchniowych i podziemnych. Dzieje się tak również w odniesieniu do wielu innych pojęć zdefiniowanych w art. 2 w związku z, między innymi art. 5, 6 i 8 dyrektywy.
- 64 Niezgodność ustawodawstwa krajowego z przepisami wspólnotowymi, nawet o bezpośredniej skuteczności, może zostać ostatecznie usunięta jedynie mocą wiążących przepisów wewnętrznych (zob. podobnie wyroki z dnia 7 marca 1996 r. w sprawie C-334/94 Komisja przeciwko Francji, Rec. str. I-1307, pkt 30 i z dnia 13 marca 1997 r. w sprawie C-197/96 Komisja przeciwko Francji, Rec. str. I-1489, pkt 14).
- 65 Należy zaś stwierdzić, że skutkiem wyłączenia z ustawy z 1993 r. definicji pojęć figurujących w art. 2 dyrektywy i terminów, w których normy odnoszące się do jakości wód miały zostać osiągnięte, ustalonych mocą art. 4–6 i art. 8 tej dyrektywy, zobowiązania wynikające z art. 2 w związku z wymienionymi przepisami nie zostały wykonane z wymaganą mocą wiążącą. W konsekwencji, argument Komisji dotyczący naruszenia art. 2 dyrektywy należy uznać za uzasadniony.
- 66 Co do, w dalszej kolejności, art. 3 ust. 4 dyrektywy Komisja ocenia, że żaden przepis ustawy z 1993 r. nie dokonuje poprawnej transpozycji tego przepisu.
- 67 Na podstawie tego przepisu państwa członkowskie zapewniają, że wymagania dyrektywy ukierunkowane na osiągnięcie celów środowiskowych, ustalonych na mocy jej art. 4, w szczególności wszystkie programy działania, są koordynowane

w całym obszarze dorzecza. Niemniej jednak, z brzmienia art. 3 ust. 4 dyrektywy wynika, że obowiązki stąd wynikające różnią się w zależności od tego, czy dany obszar dorzecza jest obszarem krajowym czy międzynarodowym w rozumieniu dyrektywy. W przypadku międzynarodowego obszaru dorzecza, zainteresowane państwa członkowskie wspólnie zapewniają taką koordynację i mogą, w tym celu, wykorzystać istniejące struktury wynikające z umów międzynarodowych.

- 68 Rząd luksemburski nie kwestionuje faktu, że art. 3 ust. 4 nakłada obowiązek współpracy, ale jednocześnie podnosi, iż na jego terytorium nie występują krajowe obszary dorzecza. Z pisma z dnia 24 sierpnia 2004 r. wynika, że jedynie dwa obszary dorzeczy w rozumieniu dyrektywy znajdujące się na jego terytorium są międzynarodowymi obszarami dorzecza, mianowicie dorzecza Renu poprzez Mozelę i Mozy poprzez Chiers.
- 69 Co do obszaru dorzecza Renu, rząd ten dołączył do dupliki tekst oświadczenia konferencji ministrów w przedmiocie Renu w ramach międzynarodowej komisji na rzecz ochrony Renu (zwanej dalej „CIPR”) z dnia 29 stycznia 2001 r. Z dokumentu tego wynika, że w ramach konferencji został specjalnie powołany komitet koordynacyjny ad hoc, w skład którego wchodzi przedstawiciele wszystkich państwa członkowskich CIPR, w celu realizacji obowiązku koordynacji ustanowionego dyrektywą.
- 70 Co do obszaru dorzecza Mozy, z czwartego i piątego motywu jak i z art. 1, 2, 4 i 5 porozumienia międzynarodowego w przedmiocie Mozy z dnia 3 grudnia 2003 r., również dołączonego do dupliki, wynika, że została specjalnie stworzona międzynarodowa komisja na rzecz ochrony Mozy, między innymi w celu zapewnienia wymaganej dyrektywą koordynacji. Wielkie Księstwo Luksemburga jest jedną z układających się stron w ramach tego porozumienia, które wskazuje, że wymagane dyrektywą działania koordynacyjne w odniesieniu do obszaru dorzecza Mozy zostaną przyjęte w ramach tej organizacji międzynarodowej.

- 71 Komisja nie kwestionuje argumentów rządu luksemburskiego, wedle których dwa jedyne obszary dorzecza położone na jego terytorium są międzynarodowymi, a nie krajowymi obszarami dorzecza w rozumieniu dyrektywy. Nie podważa ona również informacji dostarczonej przez to państwo członkowskie, wedle której zadanie zapewnienia koordynacji działań zmierzających do wykonania dyrektywy w odniesieniu do międzynarodowych obszarów dorzeczy zostało powierzone przez wszystkie zainteresowane państwa członkowskie dwóm organizacjom międzynarodowym.
- 72 Wobec faktu, że Komisja nie wykazała, że Wielkie Księstwo Luksemburga, członek tych organizacji międzynarodowych, nie wykonało zobowiązań ciążących na nim na mocy art. 3 ust. 4 dyrektywy w odniesieniu do międzynarodowych obszarów dorzeczy położonych na jego terytorium, argument ten — druga część zarzutu drugiego — winien zostać odrzucony jako bezzasadny.
- 73 Odnosząc się na trzecim miejscu do art. 7 ust. 2 dyrektywy Komisja podnosi, że żaden przepis ustawy z 1993 r. nie dokonuje transpozycji choćby częściowej zobowiązań wynikających z tego przepisu, który wymaga od państw członkowskich przestrzegania szczególnych norm jakości w odniesieniu do części wód przeznaczonych do spożycia przez ludzi.
- 74 Na podstawie art. 7 ust. 2 dyrektywy dla każdej części wód wyznaczonej na mocy ust. 1 tego przepisu, poza osiągnięciem celów art. 4 zgodnie z wymogami dyrektywy dla części wód powierzchniowych, w tym norm jakości ustalonych na poziomie wspólnotowym na mocy art. 16, państwa członkowskie zapewniają, że w ramach stosowanego systemu uzdatniania wody oraz zgodnie z prawodawstwem wspólnotowym uzdatnione wody będą spełniały wymogi dyrektywy 80/778/EWG zmienionej dyrektywą 98/83/WE.

- 75 Przepis ten nakłada na państwa członkowskie obowiązki osiągnięcia skutku określonego w sposób jasny i jednoznaczny, aby części wód odpowiadały, w szczególności, określonym celom z art. 4 dyrektywy.
- 76 Wynika sąd, że Wielkie Księstwo Luksemburga było zobowiązane, jak to wynika z orzecznictwa przywołanego w pkt 64 niniejszego wyroku, dokonać transpozycji tego przepisu do swego wewnętrznego porządku prawnego za pomocą przepisów bezwzględnie zobowiązujących, najpóźniej z datą określoną w art. 24 dyrektywy.
- 77 Wobec faktu, że rząd luksemburski nie powołał żadnego środka dowodowego w celu uzasadnienia braku w ustawie z 1993 r. lub w luksemburskim porządku prawnym przepisu odpowiadającego art. 7 ust. 2 dyrektywy, należy stwierdzić, że argument ten wchodzący w skład drugiej części drugiego zarzutu Komisji jest zasadny.
- 78 Odnosząc się na końcu do art. 14 dyrektywy, Komisja podnosi, że ustawa z 1993 r. nie przewiduje ani konsultacji publicznych i informowania społeczeństwa co do opracowywanych planów gospodarowania wodami, ani udziału społeczeństwa we wdrażaniu dyrektywy wymaganych tym przepisem dyrektywy.
- 79 Rząd luksemburski kwestionuje, jakoby z art. 14 dyrektywy w związku z art. 13 wynikało, że termin zawity na zastosowanie się do obowiązku w zakresie informowania społeczeństwa upłynął. Utrzymuje on, że Wielkie Księstwo Luksemburga zapewni, by przepisy wymienione art. 14 były przestrzegane w terminach określonych dyrektywą.

- 80 Należy stwierdzić w tym względzie, że art. 14 dyrektywy ma na celu zapewnienie jednostkom i stronom zainteresowanym prawa do aktywnego udziału we wdrażaniu dyrektywy, a w szczególności w opracowywaniu, przeglądzie i uaktualnianiu planów gospodarowania wodami w dorzeczach.
- 81 Brak na gruncie prawa luksemburskiego jakichkolwiek przepisów dokonujących transpozycji nie zapewnia w żaden sposób wykonania zobowiązania, zgodnie z którym krajowe przepisy dokonujące transpozycji winny były uczynić termin przewidziany w art. 13 ust. 6 dyrektywy prawnie wiążącym dla właściwych władz krajowych, pozwalając jednostkom na zapoznanie się z wyprzedzeniem z całością przysługujących im praw w ramach procedur przewidzianych w art. 14 ust. 1 i 2 dyrektywy.
- 82 W konsekwencji należy stwierdzić, że argument drugiej części drugiego zarzutu Komisji, oparty na braku transpozycji art. 14 dyrektywy, jest zasadny.
- 83 W świetle poprzedzających uwag należy stwierdzić, iż nie wydając w przepisany terminie przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych niezbędnych w celu zastosowania się do art. 2, 7 ust. 2 oraz art. 14 dyrektywy, Wielkie Księstwo Luksemburga uchybiło zobowiązaniom, które na nim ciąży na mocy art. 24 tej dyrektywy. W pozostałej części skarga zostaje oddalona.

W przedmiocie kosztów

- 84 Zgodnie z art. 69 § 2 regulaminu kosztami zostaje obciążona, na żądanie strony przeciwnej, strona przegrywająca sprawę.

- 85 Zgodnie z art. 69 § 3 akapit pierwszy regulaminu, Trybunał może postanowić, że koszty zostaną podzielone albo że każda ze stron pokryje swoje własne koszty, w szczególności w razie częściowego uwzględnienia żądań.
- 86 W niniejszym przypadku należy zaznaczyć, że żądania Komisji zostały uwzględnione tylko częściowo, ponieważ celem jej było stwierdzenie, że Wielkie Księstwo Luksemburga nie wydało przepisów ramowych w celu dokonania transpozycji dyrektywy.
- 87 Z drugiej strony, Wielkie Księstwo Luksemburga nie dostarczyło wszystkich użytecznych informacji dotyczących przepisów prawa wewnętrznego, co do których uważa, iż spełniło za ich pomocą rozmaite zobowiązania ciężące na nim na mocy dyrektyw.
- 88 W tych okolicznościach Komisja i Wielkie Księstwo Luksemburga pokryją własne koszty.

Z powyższych względów Trybunał (trzecia izba) orzeka, co następuje:

- 1) Nie podając do wiadomości Komisji Wspólnot Europejskich przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych wdrażających dyrektywę 2000/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2000 r. ustanawiającą ramy wspólnotowego działania w dziedzinie polityki wodnej, z wyjątkiem przepisów dotyczących art. 3 tej dyrektywy Wielkie Księstwo Luksemburga uchybiło zobowiązaniom, które na nim ciążyą na mocy art. 24 tej dyrektywy.**

- 2) **Nie wydając w przewidzianym terminie przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych niezbędnych w celu zastosowania się do art. 2, 7 ust. 2 i art. 14 dyrektywy 2000/60, Wielkie Księstwo Luksemburga uchybiło zobowiązaniom, które na nim ciążyą na mocy art. 24 tej dyrektywy.**

- 3) **W pozostałej części skarga zostaje oddalona.**

- 4) **Komisja i Wielkie Księstwo Luksemburga pokrywają własne koszty.**

Podpisy